

Sygn. akt *I ACa 443/15*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **SSA Hanna Małaniuk**

Sędziowie: **SA Elżbieta Fijałkowska /spr./**

SA Roman Stachowiak

Protokolant: **st.sekr.sąd. Kinga Kwiatkowska**

po rozpoznaniu w dniu 30 września 2015 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **Skarbu Państwa- Szeł (...)** Zarządu (...) w Z.

przeciwko **J. P.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 17 grudnia 2014 r. sygn. akt I C 379/14

oddala apelację;

Elżbieta Fijałkowska Hanna Małaniuk Roman Stachowiak

Sygn. akt I ACa 443/15

UZASADNIENIE

Powód Skarb Państwa – Szeł (...) Zarządu (...) w Z. reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wystąpił z powództwem przeciwko pozwanemu J. P. prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą (...), w którym domagał się wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym zasądzonego na rzecz powoda kwotę 98.702,07 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 sierpnia 2013 r. do dnia zapłaty, oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesowych wg norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa. W sytuacji wniesienia sprzeciwu bądź skierowania sprawy na rozprawę z innych przyczyn, powód powtórzył swoje roszczenia.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze oddalił powództwo.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i wnioski.

W dniu 17 października 2012 r. Skarb Państwa – (...) Zarząd (...) w Z. (zamawiający), zawarł z firmą (...) (wykonawca) umowę, której przedmiotem umowy były roboty budowlane, polegające na wykonaniu przebudowy części pomieszczeń II piętra budynku nr (...) w JW. (...) S. dla potrzeb P. Żandarmerii Wojskowej w S..

Zgodnie z § 3 pkt 1 tej umowy, za wykonanie przedmiotu umowy strony ustaliły wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości netto w kwocie 999.449,16 zł. oraz brutto w kwocie 1.229.322,47 zł. w tym:

- wartość robót wykonanych w 2012 r. – 730.846 zł. brutto (limit finansowy)
- wartość robót wykonanych w 2013 r. – 498.476,47 zł. brutto (wielkość prognozowana wynikająca z oferty cenowej).

Jako termin zakończenia realizacji przedmiotu umowy strony ustaliły dzień 31 stycznia 2013 r. (§ 2 pkt 4). Zgodnie z § 3 pkt 12 umowy wykonawca wyraził zgodę na potrącenia z przysługującego mu wynagrodzenia kar umownych. Na podstawie § 13 ust. 1 pkt 4 wykonawca zobowiązany był zapłacić zamawiającemu kary umowne za odstąpienie od umowy przez jedną ze stron z przyczyn zależnych od wykonawcy w terminie 30 dni od powzięcia wiadomości o okolicznościach je uzasadniających w wysokości 10 % wynagrodzenia umownego brutto określonego w § 3 umowy. W § 14 strony ustaliły, że zamawiającemu przysługuje niezależnie od przypadków przewidywanych w ustawie, prawo odstąpienia od umowy w terminie do 30 dni od powzięcia wiadomości o okolicznościach powodujących odstąpienie od umowy. W pkt. 2 tego paragrafu ustalono, że zamawiający w razie odstąpienia od umowy zobowiązany jest do odbioru robót przerwanych w terminie do 14 dni od daty odstąpienia od umowy, zapłaty wynagrodzenia za roboty, które zostały wykonane do dnia odstąpienia oraz do przejścia od wykonawcy terenu budowy pod swój dozór w terminie 14 dni od daty odstąpienia od umowy.

Zgodnie z pkt. 3 oferty będącej załącznikiem nr 1 do umowy, pozwany oświadczył, że zapoznał się z warunkami postępowania oraz przedmiotem zamówienia i oferuje wykonanie zamówienia bez zastrzeżeń i z zachowaniem należytej staranności, zgodnie z wymaganiami i w zakresie określonym specyfikacją istotnych warunków zamówienia (dalej „siwz”). W pkt 4 pozwany zaakceptował treść warunków umownych określonych w załączonym do siwz wzorze umowy.

Aneks nr (...) do umowy sporządzonym w dniu 28 listopada 2012 r. zmniejszono wartość robót wykonywanych w 2012 r. na kwotę 430.840 zł brutto (limit finansowy), oraz zwiększono wartość robót wykonywanych w 2013 r. na kwotę 798.476,47 zł brutto (wielkość prognozowana wynikająca z oferty cenowej). Termin realizacji przedmiotu umowy zgodnie z § 3 zmieniono na dzień 29 marca 2013 r., zaś termin rozliczenia robót do wysokości limitu finansowego roku 2012 na dzień 12 grudnia 2012 r. Pozostałe postanowienia umowy strony pozostawiły bez zmian.

Pismem z dnia 22 lutego 2013 r. pozwany wniósł o zmianę terminu zakończenia robót do dnia 30 kwietnia 2013 r. W uzasadnieniu wskazał, że do postępu prac niezbędne jest spuszczenie wody z instalacji w sieci centralnego ogrzewania, a także dostęp do pomieszczeń piętro niżej, na I piętrze budynku nr (...). Przedstawiciel SOI w S. poinformował pozwanego, że dostęp do pomieszczeń na I piętrze i dalsze prace pozwanego przy centralnym ogrzewaniu będą możliwe po 8 marca 2013 r. Ponadto, warunki atmosferyczne panujące w tamtym czasie uniemożliwiły właściwe wykonanie robót polegających na rozbiórce muru kafra, przemurowanie i oparcie na tym murze stropu żelbetowego z klapą dymową. Pozwany wskazał, że sytuacja ta opóźniła mu roboty instalacyjne, budowlano – wykończeniowe oraz roboty zewnętrzne.

Zgodnie z zapisem z 26 lutego 2013 r. w dzienniku budowy, kontrola budowy stwierdziła postęp robót nie gwarantujący terminowego zakończenia budowy.

W odpowiedzi na pismo pozwanego z dnia 22 lutego 2013 r. dotyczące zmiany terminu zakończenia umowy, powód 4 marca 2013 r. poinformował, że w trakcie kontroli budowy przez inspektorów nadzoru stwierdzono słaby postęp robót

na całości zadania, co zostało zapisane w dzienniku budowy w dniu 26 lutego 2013 r. i jest uzależnione wyłącznie od wykonawcy. Powód odmówił przedłużenia terminu i nakazał wykonać realizację zadania zgodnie z zawartą umową.

Pozwany dnia 5 marca 2013 r. poinformował powoda, że w trakcie realizacji umowy zachodzi konieczność wprowadzenia zmian w odniesieniu do technologii podanej w projekcie co do sposobu wykonania robót remontowych na klatce schodowej.

Pozwany pismem z 10 maja 2013 r. wystąpił o zgodę przez powoda na cesję części wynagrodzenia za roboty budowlane na rzecz dostawców niektórych elementów budowlanych. Pozwany poprosił o zgodę na powierzenie podwykonawcom części zadania dotyczącej montażu wymienionych w piśmie elementów w wypadku braku zgody powoda.

Zgodnie z zapisem z 30 kwietnia 2013 r. w dzienniku budowy stwierdzono brak znaczącego postępu w robotach budowlanych.

21 maja 2013 r. powód powołując się na art. 635 k.c. odstąpił od umowy. Jako przyczynę podał znaczne przekroczenie przez Wykonawcę terminu jej realizacji. Na podstawie § 14 pkt 2 umowy powód wyznaczył termin odbioru przerwanych robót oraz przyjęcia od wykonawcy terenu budowy pod swój dozór na dzień 28 maja 2013 r.

Pismem z 14 czerwca 2013 r. pozwany poinformował powoda, że pomimo złożenia w dniu 12 czerwca 2013 r. faktury za roboty budowlane na kwotę 24.230,18 zł nie otrzymał jeszcze zapłaty. Pozwany wskazał, że w braku zapłaty narażony jest na znaczne straty. Podniósł, że kary umowne nie są jeszcze wymagalne i nie są nawet kwestią sporną, nie mogą być więc przedmiotem potrącenia.

Pozwany pismem z 15 czerwca 2013 r. nie uznał odstąpienia od umowy za skuteczne. Powołał się przy tym na art. 491 k.c. oraz opóźnienie zamawiającego z odstąpieniem umowy.

21 czerwca 2013 r. pozwany wskazał, że tego dnia pod nieobecność firmy na terenie budowy przebywały osoby trzecie, a drzwi na teren budowy były otwarte. Pozwany poprosił o umożliwienie wywiezienia z budowy części sprzętu budowlanego, stanowiącego jego własność oraz materiałów budowlanych pozostałych po robotach.

Pismem z 24 czerwca 2013 r. pozwany wezwał powoda do udostępnienia dziennika budowy oraz dokładne określenie sposobu rozliczenia robót po ewentualnym zakończeniu współpracy. Zaproponował metodę kosztorysową.

17 lipca 2013 r. pozwany zwrócił się do powoda z ponowną prośbą o udostępnienie dziennika budowy J. P. w celu zapoznania się z istniejącymi wpisami, a także dokonania wpisu dotyczącego ewentualnej dalszej współpracy bądź jej braku. Pozwany wskazał, że jest gotowy zrealizować umowę kontynuując przerwane przez inwestora roboty, aż do odbioru końcowego. Poinformował, że nie mają możliwości uprzątnięcia budowy i zabrania pozostałego sprzętu, ponieważ decyzją powoda nie mają wstępu na teren budowy.

Pismem z dnia 24 czerwca 2013 r. powód poinformował, że w związku z odstąpieniem od umowy nr (...) r. w dniu 2 lipca 2013 r. odbędzie się we wskazanym miejscu spotkanie, w celu rozliczenia wykonawcy i przekazania placu budowy inwestorowi. W dniu 1 lipca 2013 r. powód wyznaczył nowy termin na dokonanie ww. czynności na 5 lipca 2013 r. Pismem z dnia 26 lipca 2013 r. powód poinformował pozwanego, że w związku z niestawieniem się pozwanego w wyznaczonym terminie, komisja dokonała 23 lipca 2013 r. wejścia na teren budowy celem wykonania inwentaryzacji oraz dokumentacji fotograficznej pozostawionych przez wykonawcę narzędzi i materiałów.

W dniu 28 czerwca 2013 r. pozwanemu wysłane zostało oświadczenie o potrąceniu, zgodnie z którym powód poinformował, że na podstawie art. 498 k.c. dokonuje potrącenia wierzytelności wynikającej z noty księgowej nr (...) za odstąpienie od umowy z przyczyn zależnych od wykonawcy. Jako łączną wartość wierzytelności powoda zgłoszonej do potrącenia wskazano 122.932,25 zł. Poinformowano, że częściową wierzytelność w wysokości 24.230,18 zł powód potrąci z faktury nr (...) z dnia 11 czerwca 2013 r, w związku z czym wierzytelność zostanie pomniejszona do kwoty 98.702,07 zł. Do pisma załączona została nota księgowa zawierająca wyliczenie kary umownej.

Pozwany pismem z 18 lipca 2013 r. poinformował powoda, że zwraca bez księgowania notę księgową nr (...) z dnia 28 czerwca 2013 r., gdyż została wystawiona niezgodnie z prawem. Pozwany podniósł, że wystawienie noty z tytułu kar umownych musi być poprzedzone skutecznym odstąpieniem od umowy, co do dnia złożenia tego pisma nie miało miejsca.

Pismem z dnia 23 lipca 2013 r. powód poinformował pozwanego, że wynagrodzenie za złożoną fakturę nr (...) za wykonane roboty budowlane na kwotę 24.230,18 zł brutto, na podstawie § 3 ppkt 12 umowy zatrzymane zostało na poczet kar naliczonych za odstąpienie od umowy.

Pismem z dnia 21 sierpnia 2013 r. pozwany poprosił powoda o umożliwienie zapoznania się z wpisami dziennika budowy odnośnie okresu od początku realizacji do 21 czerwca 2013 r., celem odniesienia się do pisma powoda z dnia 23 lipca 2013 r.

Powód pismem z dnia 4 września 2013 r. poinformował pozwanego, że dziennik budowy był dostępny na terenie budowy do dnia 23 lipca 2013 r. Powód wskazał, że dziennik budowy znajduje się w siedzibie (...) Zarządu (...) i zostanie udostępniony do wglądu oraz dokonania wpisu o zakończeniu pełnienia funkcji kierownika budowy w dniu 13 września 2013 r.

Pozwany zrealizował inwestycję w ok. 50%. Miał problemy z zachowaniem płynności finansowej do końca budowy. Dotyczyło to szczególnie okresu zakupu droższych materiałów budowlanych. Na początku realizacji umowy, roboty postępowały sprawnie. Z biegiem czasu na budowie pracowało coraz mniej pracowników pozwanego. Ich liczba była zbyt mała. Prace wykonywane były zbyt wolno. Brak było kierownika robót elektrycznych i kierownika robót sanitarnych, fachowców z branży elektrycznej. Zmiany wprowadzane w trakcie realizacji nie były znaczne i nie miały wpływu na termin realizacji przedmiotu umowy. Dokumentacja budowy była czytelna i jasna. Organizacja pracy pozwanego była nieodpowiednia. Stan zaawansowania prac wskazywał, że nie jest możliwe wykonanie umowy w terminie do dnia 30 kwietnia, który był proponowany przez pozwanego jako termin przedłużony w stosunku do dnia 29 marca 2013 r.

W ocenie Sądu Okręgowego w świetle dokonanych ustaleń faktycznych żądanie powoda nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód dochodził od pozwanego zapłaty kary umownej z tytułu odstąpienia od łączącej strony umowy. Jako podstawę prawną do odstąpienia od umowy wskazał art. 635 k.c. Prawo do naliczenia kary umownej powód wywiódł z zapisu w § 13 pkt 1 ppkt 4 umowy. Analizując dopuszczalność roszczenia o zapłatę kary umownej w sytuacji odstąpienia od umowy z uwagi na przekroczenie terminu spełnienia świadczenia niepieniężnego Sąd Okręgowy odwołał się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2006 r. IV CSK 157/06.

Klauzula umowna przewidziana przez strony stosunku zobowiązaniowego w § 13 pkt 1 ppkt 4 uprawniała powoda - inwestora do naliczenia kary umownej za odstąpienie od umowy przez jedną ze stron, z przyczyn zależnych od pozwanego - wykonawcy, w terminie 30 dni od powzięcia wiadomości o okolicznościach je uzasadniających, w wysokości 10% wynagrodzenia umownego brutto określonego w § 3 umowy. Oceny zatem wymagało, czy w stanie faktycznym sprawy zaistniały przesłanki do jej naliczenia. Postanowienia umowne mają pierwszeństwo przed postanowieniami ustawy. Wynika to wprost ze swobody umów (art. 353¹ k.c.).

W niniejszej sprawie dochodzona kara umowna stanowiła sankcję za odstąpienie od umowy mająca wynagrodzić szkodę powstałą na skutek zerwania węzła obligacyjnego łączącego strony z przyczyn zawinionych przez wykonawcę.

Z ustalonego przez Sąd stanu faktycznego bezspornie wynika, że termin wykonania umowy nie został dotrzymany, za co winę ponosi pozwany. Pozwany podpisując umowę dysponował pełną wiedzą co do przedmiotu zamówienia, jego zakresu oraz terminu jego realizacji. Uchybienia, których dopuszczał się wykonawca podczas realizacji inwestycji spowodowane były trudnościami finansowymi pozwanego, co skutkowało brakiem postępów w robotach. W analizowanym postanowieniu umownym strony wprowadziły ograniczenie czasowe, w którym powód mógł zgłosić

pozwanemu roszczenie o zapłatę kar umownych za odstąpienie od umowy – uprawnienie powoda obwarowane zostało terminem 30 dni liczonym od dnia powzięcia wiadomości o okolicznościach uzasadniających odstąpienie od umowy. Poczynione ustalenia faktyczne nakazują przyjąć, że powód przekroczył termin uprawniający go do dochodzenia kary umownej na podstawie tego zapisu umownego. Pierwotnie terminem realizacji przedmiotu umowy był dzień 31 stycznia 2013 r., następnie aneksem przesunięty został na dzień 29 marca 2013 r. W dniu 26 lutego 2013 r. inspektor nadzoru podczas kontroli budowy stwierdził, że postęp robót nie gwarantuje terminowego zakończenia budowy, co skrupulatnie odnotował w dzienniku budowy. Pismem z dnia 4 marca 2013 r. strona powodowa odmówiła pozwanemu, dokonania kolejnej modyfikacji terminu realizacji umowy, zaproponowanej na dzień 30 kwietnia 2013 r., wskazując na brak merytorycznych podstaw do jego przedłużenia. W powołanym piśmie strona powodowa podała, że inspektorzy nadzoru stwierdzili słaby postęp prac, natomiast kwestia terminowej realizacji zadania uzależniona jest wyłącznie od wykonawcy. Kolejne wpisy w dzienniku budowy uwierzytelniające brak postępu w robotach budowlanych pojawiły się odpowiednio w dniach 16 kwietnia 2013 r. i 20 kwietnia 2013 r. W oparciu o tak ustalony stan faktyczny zasadne było przyjęcie, że uwzględniony w umowie łączącej strony termin zawity 30 dni rozpoczął swój bieg najpóźniej w dniu 4 marca 2013 r. Zatem strona powodowa skutecznie mogła skorzystać z przysługującego jej prawa do dnia 3 kwietnia 2013 r. Po upływie tego terminu roszczenie strony powodowej wygasło, a zatem brak było, pomimo zawinienia pozwanego, podstaw do uwzględnienia powództwa.

Apelację od wyroku złożył powód, zaskarżył go w całości. Powód zarzucał rozstrzygnięciu naruszenie art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 483 § 1 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na błędnym ustaleniu zamiaru stron umowy nr (...) z dnia 17 października 2012 r. odnośnie do wskazanych w § 13 ust. 1 pkt 4 ww. umowy przesłanek naliczenia kary umownej za odstąpienie od umowy. Wskazując na powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz w każdym przypadku o zasądzenie na rzecz powoda zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Na rozprawie apelacyjnej powód podniósł nadto zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. polegający na błędnej ocenie dowodów i przyjęcie, że termin 30 dni na odstąpienie od umowy powinien być liczony od dnia 4 marca 2013 r, podczas gdy, prawidłowo powinien być on liczony od 30 kwietnia 2013 r.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy w granicach apelacji Sąd odwoławczy uznał, że nie zasługiwała ona na uwzględnienie. Sąd Apelacyjny za własne przyjął ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji oraz wyprowadzone wnioski, a w odniesieniu do zarzutów apelacyjnych zważył, co następuje.

Z treści zarzutu apelacyjnego wynika, że w ocenie powoda „prawidłowe odczytanie zgodnego zamiaru stron” co do okoliczności uzasadniających odstąpienie od umowy, to okoliczności przesądzające, że brak jest obiektywnych przesłanek do uznania, że umowa zostanie wykonana. Takiej właśnie wykładni dokonał Sąd I instancji wskazując, że okoliczności te zaistniały już w dniu 4 marca 2013 r. Powód natomiast twierdzi, że wystąpiły one dopiero w dniu 30 kwietnia 2013 r. Nie ma zatem sporu w odniesieniu do wykładni umowy, a jedynie co do ustalenia kiedy te okoliczności wystąpiły. Ma to kluczowe znaczenie bowiem zgodnie z treścią umowy zapłata kary umownej za odstąpienie od umowy uzależniona została od terminu złożenia oświadczenia woli o odstąpieniu od umowy. Zgodnie z treścią umownego postanowienia oświadczenie powinno być złożone w terminie 30 dni od powzięcia przez zamawiającego wiadomości o okolicznościach uzasadniających odstąpienie od umowy.

Dokonana przez Sąd Okręgowy wykładnia postanowienia umowy § 13 ust. 1 pkt. 4 dotyczącego przesłanek naliczenia kary umownej za odstąpienie od umowy, w ocenie Sądu Apelacyjnego, nie nasuwała żadnych zastrzeżeń. Oświadczenie powoda z dnia 21 maja 2013 r., z którego treścią pozwany zapoznał się w dniu 28 maja 2013 r. odwoływało się do treści

art. 635 k.c., mającego na podstawie art. 656 § 1 k.c. odpowiednie zastosowanie do umowy o roboty budowlane (por. uchwałę składu 7 sędziów SN z 11 stycznia 2002 r., III CZP 63/2001, LexisNexis nr (...), OSNC 2002, nr 9, poz. 106).

W świetle treści wskazanego przepisu przesłanką odstąpienia od umowy przez zamawiającego jest wystąpienie po stronie przyjmującego zamówienie stanu opóźnienia z rozpoczęciem lub wykończeniem dzieła w takim stopniu, że nie jest prawdopodobne, aby zostało ono ukończone w umówionym terminie. Prawo do żądania kary umownej z tytułu odstąpienia od umowy aktualizowało się wobec tego tylko w sytuacji odstąpienia od umowy najpóźniej po upływie 30 dni od stwierdzenia, że nie jest prawdopodobne zakończenie robót w umówionym terminie. Ciężar dowodu zaistnienia wskazanych okoliczności z art. 635 k.c. spoczywał na zamawiającym (art. 6 k.c.). Powód sprostął obowiązkowi udowodnienia, że zaistniały podstawy do odstąpienia od umowy z winy wykonawcy. Ustalenia w tym zakresie i ocena materiału dowodowego nie zostały bowiem przez strony zakwestionowane. Jednakże z racji zapisu umowy powoda obciążał również obowiązek wykazania, że oświadczenie o odstąpieniu od umowy złożone zostało we właściwym terminie. Sąd Okręgowy uznał, że termin 30 dni ustalony umową stron rozpoczął swój bieg najpóźniej w dniu 4 marca 2013 r. i aby skutecznie skorzystać z prawa żądania zapłaty kar umownych, oświadczenie o odstąpieniu powinno było być złożone najpóźniej do dnia 3 kwietnia 2013 r.

Przeprowadzona przez Sąd I instancji w tym zakresie ocena dowodów mieściła się w ramach swobodnej oceny, które wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i, ważąc ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (wyrok SN z 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000, nr 17, poz. 655). Podnosząc w apelacji zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., strona musi wykazać, jakich dowodów sąd nie ocenił lub ocenił wadliwie, jakie fakty pominął i jaki wpływ pominięcia faktów czy dowodów miało na treść orzeczenia (por. wyrok SN z 5 września 2002 r., II CKN 916/2000). Tylko ocena rażąco błędna lub oczywiście sprzeczna z treścią materiału dowodowego, nieodpowiadająca zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, może czynić usprawiedliwionym zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

W rozstrzyganej sprawie nie było podstaw do postawienia takiego zarzutu. Zgodnie z umową prace miały być przez pozwanego zakończone do dnia 29 marca 2013 r. W piśmie z dnia 4 marca 2013 r. powód nie wyraził zgody na zmianę tego terminu na sugerowaną przez pozwanego datę 30 kwietnia 2013 r. Dlatego też wszelką ocenę co do zachowania 30 dniowego terminu do odstąpienia od umowy należy dokonywać mając na uwadze umówiony termin tj. 29 marca 2013 r., a nie deklarowany przez pozwanego, na który powód nie wyraził zgody. W piśmie z dnia 22 lutego 2013 r. pozwany wskazywał na potrzebę przesunięcia terminu wskazując na zakres prac, których harmonogram wykonywania i warunki atmosferyczne uniemożliwiają zakończenie robót w dniu 29 marca 2013 r. Ten słaby postęp prac odnotowany był również w dzienniku budowy w dniu 26 lutego 2013 r. Treść pisma powoda z dnia 4 marca 2013 r. niezbicie wskazywała, że miał on pełną świadomość sytuacji panującej na placu budowy i możliwości pozwanego terminowego zakończenia prac. W ocenie Sądu Apelacyjnego ten materiał dowodowy jest jednoznaczny i dający podstawę do stwierdzenia, że najpóźniej w dniu 4 marca 2013 r. powód miał wiedzę, że robót w terminie wykonać się nie da. Ta ocena ma uzasadnienie również w fakcie, że prace objęte umową stron wykonane zostały zaledwie w 50%. Stanowisko powoda, że słaby postęp prac stwierdzony przez niego 26 lutego 2013 r. nie miał znaczenia i możliwe było zakończenie robót w terminie jest nieudowodnionym przez niego twierdzeniem. W ocenie Sądu Apelacyjnego dla jego wykazania niezbędne byłoby przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z dziedziny budownictwa. Rozstrzygnięcie tego zagadnienia wymaga bowiem wiadomości specjalnych. Powód jednak z takim wnioskiem w ogóle nie wystąpił. Natomiast zebrany w sprawie materiał dowodowy nie upoważniał do wyprowadzenia innych wniosków niż tych, które były udziałem Sądu I instancji.

Nie jest rolą Sądu rozważanie, czy powód miał, czy też nie miał interesu w odstąpieniu od umowy. Niemniej argument, że kara za zwłokę w wykonaniu umowy była 33 krotnie niższa niż kara za odstąpienie od umowy nie wspiera tezy o braku interesu w odstąpieniu od umowy, jest bowiem wręcz odwrotnie. Mówienie o konieczności przerwania procesu inwestycyjnego w celu wybrania nowego wykonawcy, jako argumentu o braku interesu powoda w odstąpieniu od

umowy, jest nieporozumieniem, skoro jak twierdzi pozwany, już w kwietniu 2013 r. na budowie byli wykonawcy, którzy po zejściu pozwanego z budowy dokończyli prace.

Wywody apelującego, że dopiero w dniu 30 kwietnia 2013 r. nastąpiły okoliczności uzasadniające odstąpienie od umowy są bezzasadne. Zgodzić się trzeba, że tego dnia oczywiste było, że prace w terminie nie są wykonane bo termin umowny już upłynął i teoretycznie możliwe było odstąpienie od umowy (wyrok SN z dnia 12 stycznia 2012 r. IV CSK 182/11 LEX 1129968). W sprawie nie chodziło jednakże tylko o prawną możliwość odstąpienia od umowy, ale i o prawo do kar umownych, których zapłata uwarunkowana była dochowaniem 30 dniowego terminu na złożenie oświadczenia o odstąpieniu od umowy po stwierdzeniu, że nie jest prawdopodobne zakończenie prac w umówionym terminie.

Interpretacja postanowień umowy, dokonana przez Sąd I instancji, nie wykracza poza standardy i nie ustala dwóch trybów odstąpienia od umowy. Umowa, której autorem jest strona powodowa, dla uzyskania roszczenia o kary umowne wprowadza ścisły termin odstąpienia od umowy, co nie wyklucza prawnych możliwości odstąpienia od umowy z uwagi na inne okoliczności. Słusznie zauważa apelujący, że odstąpienie od umowy jest ostatecznym rozwiązaniem. Wbrew opinii powoda wykładnia umowy dokonana przez Sąd I instancji nie powoduje, że powinien on najpierw odstąpić od umowy i nałożyć z tego tytułu kary umowne i pozbawić się wykonania ze zwłoką przedmiotu umowy i naliczenia kar z tego tytułu. Postanowienia umowy dają wybór zamawiającemu pomiędzy odstąpieniem od umowy we właściwym czasie i możliwością żądania kar umownych, a odbiorem przedmiotu umowy ze zwłoką i zażądaniem kar umownych z tego tytułu.

Wobec tego apelacja podlegała na podstawie art. 385 kpc oddaleniu.

Elżbieta Fijałkowska Hanna Małaniuk Roman Stachowiak

--

--	--	--